

Брюксел, 29.1.2015 г.
COM(2015) 21 final

2015/0013 (NLE)

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

относно подписването, от името на Европейския съюз, на Конвенцията на ООН за прозрачност при основаващ се на договор арбитраж между инвеститор и държава

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

По традиция уреждането на спорове между инвеститор и държава се извършва по правилата на търговския арбитраж, които не осигуряват прозрачност. По-голямата прозрачност при уреждане на спорове между инвеститор и държава е важна цел, тъй като тя може да осигури максимален достъп на обществеността до документи и заседания, както и да позволи на заинтересовани трети страни да представят становища. Това е важно, тъй като уреждането на спорове между инвеститор и държава може да засяга въпроси, свързани с обществените политики, или да оказва въздействие върху публичните финанси.

От 2010 г. Комисията се съсредоточава върху повишаването на прозрачността при уреждането на спорове между инвеститор и държава¹. Европейският парламент изрично поиска това в резолюцията си относно бъдещата европейска инвестиционна политика². В същото време, като гарантира висока степен на прозрачност в бъдещите споразумения на ЕС, Комисията изигра ключова роля в усилията на Комисията по международно търговско право на Организацията на обединените нации (UNCITRAL) за въвеждане на общи правила за прозрачност при уреждане на спорове между инвеститор и държава и за разработване на механизми за прилагане на подобрените правила за прозрачност в 3000-те съществуващи инвестиционни договори. Настоящото предложение е в изпълнение на целите на политиката, определени през 2010 г., и искането на Европейския парламент от 2011 г.; то показва решимостта на Комисията да реформира и подобри системата за уреждане на спорове между инвеститор и държава като цяло и е конкретно доказателство за предимствата на обща европейска политика в областта на външните инвестиции – подобен резултат би бил много малко вероятен без такава обща политика на ЕС в областта на външните инвестиции.

На 10 юли 2013 г. UNCITRAL прие правила за прозрачност при уреждане на спорове между инвеститор и държава („правилата за прозрачност“), които на свой ред бяха одобрени от Общото събрание на Обединените нации на 16 декември 2013 г.³ Те предвиждат публично оповестяване на всички документи (както решения на съдебния орган, така и изложения на страните), открити за обществеността заседания, и възможност за заинтересованите страни (гражданското общество) да представят становища пред съдебния орган. Предвиждат се подходящи мерки за защита на поверителната информация, но те не се простират отвъд сравнима защита в националните съдилища. Съюзът ще използва тези правила като основа за разпоредбите за прозрачност при уреждане на спорове между инвеститор и държава във всички споразумения, по които в момента се водят преговори; той на практика е направил повече, включвайки тях или сходни с тях правила в проекта за всеобхватно икономическо и търговско споразумение (ВИТС) с Канада и проекта за споразумение за свободна търговия ЕС—Сингапур.

Правилата влязоха в сила на 1 април 2014 г. Те се прилагат автоматично при уреждане на спорове между инвеститор и държава, възникнали въз основа на договорите, сключени след 1 април 2014 г., в които се съдържа позоваване на арбитражните правила на UNCITRAL. Същевременно правилата за прозрачност не се прилагат по отношение на договори, сключени преди тази дата. Предвид твърде големия брой съществуващи инвестиционни споразумения, сключени преди 1 април 2014 г., е важно да се осигури прилагането на правилата за прозрачност към тях. Европейският съюз е страна по един такъв договор — Договорът за Енергийната харта, а държавите — членки на Европейския съюз, са страни по около 1 400 такива споразумения с трети държави.

¹ Съобщение на Комисията „Към цялостна европейска политика в областта на международните инвестиции“ (COM(2010)343 окончателен); за ангажимента на Комисията по отношение на прозрачността, стр. 10.

² Доклад относно бъдещата европейска политика в областта на международните инвестиции (A7-0070/2011), точка 31.

³ Резолюция на Общото събрание на ООН от 16 декември 2013 г., шестдесет и осма сесия.

В резултат на това заедно с други членове на UNCITRAL Европейският съюз настояваше за договарянето на многостранна конвенция, която ще улесни прилагането на правилата за прозрачност на UNCITRAL спрямо съществуващите инвестиционни споразумения. На 10 февруари 2014 г. Съветът упълномощи Комисията да договори такава конвенция под егидата на UNCITRAL (конвенцията) и Съюзът, представляван от Комисията, участва активно в преговорите по нея. Преговорите приключиха на 9 юли 2014 г., а конвенцията беше приета от Общото събрание на ООН на 10 декември 2014 г.⁴ конвенцията ще бъде открита за подписване на 17 март 2015 г. в Port Louis, Мавриций и след това в седалището на Организацията на обединените нации в Ню Йорк.

Конвенцията се прилага към инвестиционни договори, сключени преди 1 април 2014 г., и установява механизъм, който дава възможност на държави и организации за регионална икономическа интеграция да се договорят помежду си да прилагат правилата за прозрачност на UNCITRAL в споровете във връзка с инвестиционните договори, по които те са страни. Тя позволява както Съюзът, така и държавите членки да се присъединят към конвенцията и да прилагат правилата за прозрачност към съществуващите инвестиционни договори. С подписването на конвенцията Европейският съюз може да стане страна по нея по отношение на Договора за Енергийната харта, а държавите членки могат да станат страни по конвенцията по отношение на своите съществуващи споразумения. Конвенцията предвижда създаването на отрицателен списък, т.е. правилата за прозрачност се прилагат, освен ако дадена страна изброи определени споразумения, които не попадат в обхвата на конвенцията, като направи резерва в съответствие с член 3.

По отношение на Договора за Енергийната харта, Европейският съюз ще стане страна по конвенцията с цел да се разшири обхватът на прилагане на правилата за прозрачност до спорове между инвеститор и държава по силата на Договора за Енергийната харта, при които ЕС е ответник, а ищецът е държава извън ЕС, така че да не се изключва прилагането на конвенцията по отношение на спорове, възникнали във връзка с Договора за Енергийната харта.

Съгласно Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) и по-специално член 207 и членове 63–66, във връзка с член 3, параграф 2 от него, сключването на международни споразумения в областта на чуждестранните инвестиции попада в изключителната компетентност на Съюза след влизането в сила на Договора от Лисабон. Становището на Комисията е, че изключителната компетентност на Съюза да приема правно обвързващи актове в областта на чуждестранните инвестиции обхваща всички въпроси, отнасящи се до чуждестранните инвестиции (преки чуждестранни инвестиции и портфейлни инвестиции), включително въпроси, свързани с уреждането на инвестиционни спорове.

В резултат на това оставането в сила на двустранните инвестиционни договори, подписани от държави членки с трети държави преди 1 декември 2009 г., е разрешено в съответствие с член 3 от Регламент (ЕС) № 1219/2012 от 12 декември 2012 г.⁵, а подписването и сключването на двустранни инвестиционни договори между държави членки и трети страни след 1 декември 2009 г. трябва да бъде разрешено в съответствие с членове 11 или 12 от Регламент (ЕС) № 1219/2012. Подписването и сключването на тази конвенция също попада в обхвата на изключителната компетентност на Европейския съюз и съгласно член 2, параграф 1 от ДФЕС държавите членки могат да приемат правно обвързващи актове в тази област само ако са оправомощени за това от Съюза. Ето защо е необходимо Съюзът да оправомощи държавите членки да станат страни по конвенцията, за да им позволи да разширят прилагането на правилата за прозрачност към техните двустранни инвестиционни споразумения с трети държави извън ЕС, сключени преди 1 април 2014 г., които остават в сила в съответствие с член 3 от Регламент (ЕС) № 1219/2012. Това оправомощаване обхваща също държавите членки, когато са ответници по силата на Договора за Енергийната харта по дела, заведени от

⁴ Резолюция A/RES/69/116.

⁵ Регламент (ЕС) № 1219/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 г. за установяване на преходни разпоредби за двустранните инвестиционни споразумения между държавите членки и трети държави (ОВ L 351, 20.12.2012 г., стр. 40).

инвеститори извън ЕС⁶. В съответствие с целта за повишаване на прозрачността на системата за уреждане на спорове между инвеститор и държава Комисията счита, че държавите членки следва да предвидят прилагането на правилата за прозрачност спрямо всички горепосочени договори, като ратифицират конвенцията без да изключват прилагането ѝ спрямо който и да било от тях.

Накрая следва да се отбележи, че Комисията планира да осигури финансиране за интернет страницата, на която ще са достъпни всички документи, засегнати от правилата за прозрачност.

С настоящото Комисията представя предложение за решение на Съвета за подписване на конвенцията от Европейския съюз и за оправомощаване на държавите членки да се придържат самостоятелно към нея.

Заедно с това Комисията представя предложение за решение на Съвета за сключване на посочената конвенция.

2. РЕЗУЛТАТИ ОТ КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОТ ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Конвенцията на UNCITRAL за прозрачността при основаващ се на договор арбитраж между инвеститор и държава предвижда удължаване на прилагането на правилата за прозрачност на UNCITRAL. В договарянето на конвенцията участваха наблюдатели и представители на гражданското общество. Те имаха възможност да огласят становищата си.

3. ПРАВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

Като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 207, параграф 4, първа алинея във връзка с член 218, параграф 5 от него, Комисията представя на Съвета предложение за решение за подписване, от името на Европейския съюз, на Конвенцията за прозрачност при основаващ се на договор арбитраж между инвеститор и държава на Комисията по международно търговско право на Организацията на обединените нации.

Като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 2, параграф 1 от него, настоящото предложение включва и оправомощаване на държавите членки да подпишат Конвенцията за прозрачност при основаващ се на договор арбитраж между инвеститор и държава на Комисията по международно търговско право на Организацията на обединените нации.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Няма въздействие върху бюджета.

⁶ Вж. изявление, представено от Европейските общности до Секретариата на Енергийната харта в съответствие с член 26, параграф 3, буква б), точка ii) от Договора за Енергийната харта (ОВ L 69, 9.3.1998 г., стр. 115).

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

относно подписването, от името на Европейския съюз, на Конвенцията на ООН за прозрачност при основаващ се на договор арбитраж между инвеститор и държава

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 207, параграф 4, първа алинея във връзка с член 218, параграф 5 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

- (1) След влизането в сила на Договора от Лисабон преките чуждестранни инвестиции попадат в списъка с тематични области в обхвата на общата търговска политика. В съответствие с член 3, параграф 1, буква д) от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) Европейският съюз разполага с изключителна компетентност в областта на общата търговска политика. Следователно само Съюзът може да упражнява законодателни правомощия и да приема правно обвързващи актове в тази област. Държавите членки имат тази възможност единствено ако са оправомощени за това от Съюза в съответствие с член 2, параграф 1 от ДФЕС.
- (2) Освен това в част трета, дял IV, глава 4 от ДФЕС се предвиждат общи правила за движението на капитали между държавите членки и трети държави, включително по отношение на движението на капитали, предполагащи инвестиции. Въпросните правила може да бъдат засегнати от свързани с чуждестранни инвестиции международни споразумения, сключени между държавите членки и трети страни.
- (3) На 10 февруари 2014 г. Съветът упълномощи Комисията да участва в преговори за изготвяне на конвенция относно прилагането на правилата за прозрачност при уреждане на спорове между инвеститор и държава под егидата на Комисията по международно търговско право на Организацията на обединените нации (UNCITRAL).
- (4) Преговорите бяха успешно приключени на 9 юли 2014 г. с приемането на текста на конвенцията от Комисията по международно търговско право на Организацията на обединените нации; конвенцията ще бъде открита за подписване на 17 март 2015 г. в Port Louis, Мавриций и след това в седалището на Организацията на обединените нации в Ню Йорк.
- (5) Желателно е правилата за прозрачност да се прилагат във възможно най-голяма степен при уреждане на спорове между инвеститор и държава. Що се отнася до Европейския съюз, правилата за прозрачност следва да се прилагат към Договора за Енергийната харта. Желателно е държавите членки да подпишат конвенцията и да я прилагат към съществуващите двустранни инвестиционни договори с трети държави.

- (6) Конвенцията следва да бъде подписана от името на Европейския съюз, Държавите членки следва да бъдат оправомощени да подпишат конвенцията и да я прилагат спрямо съществуващите двустранни инвестиционни договори с трети държави, както и за спорове по Договора за Енергийната харта с инвеститори от трети държави,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Комисията се упълномощава да подпише, от името на Европейския съюз, Конвенцията за прозрачност при основаващ се на договор арбитраж между инвеститор и държава, изготвена под егидата на Комисията по международно търговско право на Организацията на обединените нации.

Текстът на конвенцията, която ще бъде подписана, е приложен към настоящото решение.

Член 2

Държавите членки са оправомощени да подпишат конвенцията поотделно по отношение на своите двустранни инвестиционни споразумения с трети държави, разрешени съгласно Регламент (ЕС) № 1219/2012 от 12 декември 2012 г., и във връзка с евентуалното прилагане на Договора за Енергийната харта в спорове между държавите членки и инвеститорите от трети държави, както е предвидено в рамките на Договора за Енергийната харта⁷.

Член 3

Генералният секретариат на Съвета изготвя акта за предоставяне на пълномощия на лицето (или лицата), посочено от преговарящия по споразумението, да подпише конвенцията от името на Европейския съюз, при условие че тя бъде сключена.

Член 4

Настоящото решение влиза в сила на [...] г.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Съвета
Председател

⁷

Вж. изявление, представено от Европейските общности до Секретариата на Енергийната харта в съответствие с член 26, параграф 3, буква б), точка ii) от Договора за Енергийната харта (ОВ L 69, 9.3.1998 г., стр. 115).